

JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA
BARAZA LA MITIHANI
MTIHANI WA UALIMU DARAJA LA A

660

MALEZI YA ELIMU YA AWALI

Muda: Saa 3.

MAJIBU

Mwaka : 2006

Maelekezo

1. Karatasi hii ina sehemu **A**, **B** na **C**.
2. Jibu maswali **yote** katika sehemu **A** na maswali **mawili (2)** kutoka sehemu **B** na swali **moja (1)** kutoka sehemu **C**.
3. Sehemu **A** ina alama 36, sehemu **B** ina alama 40 na sehemu **C** ina alama 24.
4. Simu za mkononi **haziruhusiwi** katika chumba cha mtihani.
5. Andika **namba yako ya mtihani** katika kila ukurasa wa kijitabu chako cha kujibia.

SEHEMU A

1. Taja faida nne (4) za kuhimiza watoto kuchunguza na kuuliza maswali badala ya kupokea maelezo tu.

Kuchunguza na kuuliza kunawasaidia watoto kukuza uwezo wa kutambua na kuelewa mambo mapya kwa uhakika.

Kunachochea ujasiri wa kiakili na hamu ya kujifunza kwa kila mtoto binafsi.

Husaidia watoto kuelewa maana ya sababu na matokeo badala ya kukubali kila kitu walichopewa.

Kuchunguza kunasaidia katika kukuza ubunifu wa watoto, kwa kuwa wanajaribu suluhisho mbalimbali na mawazo mapya.

2. Eleza kwa mifano namna michezo ya kufikra inavyosaidia kuunda ujuzi wa kuamua.

Michezo ya kufikra, kama vile kutatua matatizo ya puzzle, inawapa watoto fursa ya kuchambua taarifa na kuamua hatua inayofuata.

Mfano, mtoto anapojaribu kupanga vipande vya puzzle, anajifunza kupanga mikakati na kutathmini matokeo ya kila jaribio.

Hii pia huimarisha ujasiri wa kiakili na huchangia katika kutambua mbadala bora.

Michezo hii huchangia maendeleo ya kumbukumbu na umakini kwa mtoto.

Watoto hujifunza kushirikiana na wenzao katika michoro au majaribio ya kikundi, jambo linaloongeza ujuzi wa kijamii.

3. Taja njia tatu (3) za kupunguza utulivu mdogo wa mtoto wakati wa masomo ya kikundi.

Kuweka ratiba ya shughuli kwa utaratibu unaoeleweka na wa kawaida husaidia utulivu wa mtoto.

Kuhimiza mapumziko madogo ili kuondoa uchovu na usumbufu.

Kutoa majukumu madogo au majukumu ya uongozi mdogo kwa kila mtoto ili awe na hisia ya kuchangia.

4. Jadili tofauti kati ya michezo ya shina la kijamii na michezo ya kihisabati.

Michezo ya shina la kijamii huchangia ujuzi wa kijamii, kama kushirikiana, kutatua migogoro na kuelewa hisia za wengine.

Michezo ya kihisabati husaidia kukuza ujuzi wa nambari, mantiki na uwezo wa kufikra kwa kina.

Michezo ya kijamii mara nyingi ina mvuto wa kihisia na kisaikolojia, huku michezo ya kihisabati ikilenga zaidi kwenye ufahamu wa kiakili.

Michezo yote miwili ni muhimu, lakini hutumika kulenga maendeleo tofauti ya mtoto.

5. Taja sifa nne (4) za eneo la darasa linaloweza kuhimiza ujifunzaji wa ubunifu.

Kwanza, kuwa na nafasi ya kutosha kwa kila mtoto kufanya shughuli za vitendo.

Pili, uwepo wa rasilimali za ubunifu kama karatasi, rangi, na vifaa vya kufikra.

Tatu, eneo linalopendeza macho na linalochochea mawazo mapya.

Nne, uwepo wa nafasi ya kusoma, michezo, na maonyesho ya watoto ili kuongeza motisha ya kujifunza.

6. Eleza mbinu tatu (3) za kuunganisha tamaduni za watoto katika shughuli za darasa.

Kwanza, kuwapa watoto nafasi ya kuwasilisha tamaduni zao kupitia michezo au hadithi.

Pili, kuunda nyimbo au michezo inayojumuisha lugha na rangi za tamaduni mbalimbali.

Tatu, kushirikisha watoto katika maandalizi ya chakula, mavazi au sherehe za kitamaduni kwa kikundi.

7. Taja njia tatu (3) za kumtathmini mtoto bila kutumia mashuleni.

Kuchunguza michoro au kazi za mikono zinazofanywa nyumbani au wakati wa burudani.

Kutumia mahojiano madogo au maswali ya mdomo wakati wa michezo au shughuli za kila siku.

Kuchunguza uhusiano wa kijamii wa mtoto, kama kushirikiana na wenzao au msaada kwa ndugu.

8. Eleza dhima ya kutumia michezo ya kuchanganua tatizo (problem-solving) kwa watoto wa elimu ya awali.

Inachochea uwezo wa kufikra kwa kina na kutoa suluhisho kwa changamoto.

Inaimarisha ujasiri wa kujaribu njia tofauti na kujifunza kutokana na makosa.

Husaidia katika maendeleo ya kijamii kwa kushirikisha watoto kushirikiana kutatua matatizo.

Inachangia katika kuboresha ujuzi wa lugha na kuelezea mawazo kwa uwazi.

Inakuza nidhamu na umakini wa mtoto kwa kuzingatia hatua za suluhisho.

9. Toa mifano miwili (2) ya mabadiliko chanya yanayothibitisha maendeleo ya kijamii ya mtoto.

Mtoto kushirikiana na wenzao bila hofu katika michezo ya kikundi.

Kuonyesha heshima na usikivu kwa mawazo ya wenzao wakati wa mazungumzo au michezo.

SEHEMU B

10. Jadili mbinu za kuhamasisha watoto kujitolea katika miradi ya darasa bila kushinikizwa.

Kuhimiza kushirikiana kwa kutoa majukumu madogo yenye manufaa.

Kutoa pongezi na kutambua jitihada za kila mtoto.

Kuweka mfano wa mwenendo bora wa ushirikiano.

Kuchanganya shughuli za kufurahisha na za kielimu ili kuvutia watoto.

Kuhimiza ushirikiano na mazungumzo ya kikundi bila kuonekana kushinikiza.

11. Eleza umuhimu wa mbinu za kuona na kugusa katika ujenzi wa maarifa kwa watoto wachanga.

Mbinu za kuona husaidia mtoto kuelewa rangi, umbo na nafasi ya vitu.

Mbinu za kugusa huchangia kujua texture, uzito na hali ya kitu.

Hii inasaidia kuunda maarifa ya vitendo, siyo tu nadharia.

Inaboresha kumbukumbu na uelewa wa dhana za kihisabati na kisayansi.

Huchochea msisimko wa kisaikolojia na kuongeza motisha ya mtoto kujifunza.

12. Jadili faida za michezo ya kupanga timu na michakato ya makundi madogo katika kukuza ujuzi wa kijamii.

Huchangia ujuzi wa kushirikiana na kugawana majukumu.

Huhimiza mawasiliano ya wazi kati ya wanakikundi.

Husaidia kutatua migogoro kwa njia ya heshima.

Huimarisha uongozi na ufuatiliaji wa majukumu.

Huongeza ujasiri wa mtoto kushirikiana na wenzao kwa kuendeleza uhusiano wa kijamii.

13. Eleza mbinu tatu (3) za kumfanya mtoto anayependa kujitegemea ajihusishe kikamilifu na wenzake.

Kumruhusu kuchagua majukumu madogo katika kikundi.

Kumshirikisha katika kupanga na kutekeleza mpango wa kikundi.

Kumpongeza kwa kushirikiana na kutambua thamani ya michango yake.

SEHEMU C

14. Jadili athari za ushirikishaji mdogo wa mtoto katika mazoezi ya darasa na mbinu za kuboresha hali hiyo.

Ushirikishaji mdogo unaweza kusababisha mtoto kutokuwa na motisha ya kujifunza na kujitolea.

Huongeza uwezekano wa kujitenga kijamii na kutojiamini.

Kupunguza uelewa wa kazi za kikundi na kushirikiana na wenzao.

Suluhisho ni kutoa changamoto ndogo zinazofaa rika na uwezo wa mtoto.

Pia, kuunda vikundi vidogo na kutoa msaada wa karibu kutoka kwa mwalimu kunahimiza ushirikishaji.

15. Eleza njia za kuunda mbinu za kufundishia zinazohimiza fikra za kina na ubunifu.

Kuchanganya michezo ya kuigiza, michoro, na mashindano ya fikra.

Kuhimiza kuuliza maswali yanayochochea kufikra na kutafuta suluhisho.

Kutoa changamoto zinazohitaji mbinu tofauti na maoni ya kila mtoto.

Kuhimiza majadiliano ya kikundi na uwasilishaji wa matokeo kwa wenzao.

Kutoa fursa za kujifunza vitendo badala ya maelezo tu.

16. Jadili jinsi mwalimu anavyoweza kuunda mazingira yanayosaidia watoto wa rika tofauti kushirikiana.

Kujenga vikundi vinavyojumuisha rika tofauti ili kushirikiana katika michezo au shughuli za darasa.

Kuweka shughuli zinazohimiza kila mtoto kushiriki kulingana na uwezo wake.

Kuhimiza heshima na kusikilizana kati ya watoto wa rika tofauti.

Kutoa majukumu mbalimbali kulingana na nguvu, umri, na ujuzi wa mtoto.

Kutumia mbinu za michezo, nyimbo, na hadithi zinazovutia watoto wote kushirikiana kwa furaha.